

sestava, ki obdeluje za svojega gospodarja vino-grafo. Za to delo dobi plačilo deloma v denarju in deloma v naturalijah. Pri nas imamo zastarel viničarski red. Imamo viničarje, ki služijo gospodarjem, ki žive v mestih in trgih, da celo izven naše države, in ravno tisti viničarji so uboga raja, ki ne dobi ne dovolj živeža, nima ne sredstev, da bi svojo deco, ženo in sebe odela s pošteno obleko. Naš viničarski red je tako zastarel, da je treba novega. Jaz se samo čudim, da se je oni začasni viničarski red, ki so ga lansko leto izdelale in predložile organizacije viničarjev in vinogradnikov, torej strokovne organizacije, kjer ni bilo nobene politike zraven, v Beogradu zavrgel in je izginil v miznici g. ministra Pucelja. Viničarji zamažajo čaka-jo, da dobijo to, kar potrebujejo, da bi si mogli svoje življenje urediti tako, kot je to vredno človeka. Vinogradniki sami uvidevajo, da je treba ta zastareli viničarski red predeleti, da se mora dati viničarjem, ki so po veliki večini pridni in dobri ljudje, možnost, da pošteno žive. Zakonotvorci bi se morali, če ni iz naših krajev, o tem informirati in bi moral v zakonski predlog vzeti tudi to točko, kar ni nemogoče bo, da bi pozneje, v teku enega meseca, kakor to določa nek paragraf, izdelala oblastna skupščina toliko važnih zakonov. Da bi pa vsak zakon šel pred narodno skupščino, tega ni treba, ker tu viničarjev ne poznata, ker nimajo tega stanu, vsaj v taki meri ne kakor pri nas v Sloveniji.

Poselski red.

Nadalje ni tukaj nobene določbe, ki bi dala kako podlago za novi poselski red. O tem ne bom obširno govoril, povdarjam samo, da bi bilo prav potrebno, da bi se dala dobra, moderna podlaga za načrt poselskega reda.

Stavbni in obrtni red.

Prav posebno pa zadane našega kmeta stavbni in obrtni red. Opozarjam samo na to, kar bo do govoru vsem gospodom iz Slovenije znano, da pri nas kmeta, ki sam ometa dimnik in ne pokliče kakega dimnikarja ter ga potem dimnikar ovadi, politična oblast navadno obsodi na veliko denarno globo. Pri nas n. pr. v ljubljanskem, mariborskem in tudi drugih okrajih se dan za dnem dogajajo take stvari, da okrajna glavarstva obsodijo kmete le samo radi tega, ker sami ometajo dimnike v svojih hišah in to vse samo radi zastarelega obrtnega reda. Treba bi bilo novega, ki bo odgovarjal i obrtnikom, kajti poštene obrtniki sami izjavljajo, da ne morejo hoditi v oddaljene kraje v hribe in vsak mesec ometati dimnikov. Kmetje pa tudi nimajo toliko denarja, da bi mogli plačevati drage mestne dimnikarske

Stavbni red se pa mora izpremeniti tudi še v drugih ozirih. Treba bi bilo, da nam da zakonotvorci dobra določila, ki bodo odgovarjala vsem zahtevam našega kmeta. Če danes pri nas napravi domači tesar kmet nov plot ali mu popravi domači sviniak ali kako drugo gospodarsko stvar pri hiši, pa nima mojstrske pravice, ga mestni ali trški mojster ovadi, in politična oblast obsodi dotičnega kmeta. Zgodilo so se slučaji, da je bil kmet kaznovan za 1000-3000 K globo samo radi tega, ker mu je domačin, njegov soseď, ki nima obrtne pravice, popravil plot, sviniak ali kaj drugega.

Treba je, da se naš obrtni in stavbni red v tem oziru izpremeni in sicer tako, da kmetu ne bo treba, da bi za vsako stvar, za vsako malo popravo pošiljal po mojstra v mesto.

Zadružništvo.

V tem zakonskem predlogu o oblastni in srezki samoupravi manjkajo tudi jasna določila o zadružništvu. Zadružništvo je kardinalna programna točka našega kmeta, delavca in obrtnika. Dandanes sredi veste, o tem ni treba tu obširno govoriti,

da more kmetstvo, delavstvo in obrtno ljudstvo edino tedaj napredovati, če ima dobro razvito zadružništvo. Treba bi bilo tu imeti zadružne zbornice, kjer bi bile združene vse vrste zadrug: kmetijske, obrtne, uradniške itd., da bi si medsebojno pomagale. Treba bi bilo v okviru zakona vsaj nekaj smernic, za ono, kar je potrebno, da bi se naše zadružništvo kolikor mogoče izpopolnilo.

Kdo je kriv trpljenja naših rekrutov?

Dr. Korošec je s poslanci Jugoslovanskega kluba in raznimi drugimi manjšinskimi klubi v narodni skupščini vložil obtožbo proti bivšemu vojnomu ministru generalu Zečeviću, kateri je z vpoklicem rekrutov ob Božiču leta 1921 zakrivil, da je okoli 300 naših sinov umrlo in 6000 obolelo vsled mraza in pomanjkanja.

General Zečević je kriv smrti in obolevnosti teh žrtev, ker je vpoklical rekrute v najhujši zimi in ne preskrbel ne kuriva za transportne vagona, ne obleke ne obuvala, ne slame, ne tople hrane. General Zečević bi naj bil pustil rekrute v domačih garnizijah in vse nesreče bi bile izostale.

V narodni skupščini v Beogradu se je zadnje dni preteklega tedna vršila razprava o naši obtožbi proti Zečeviću. In kaj se je tukaj dogajalo. Edini branilci naših trpinov, naših vojakov so bili poslanci opozicije, predvsem poslanci Jugoslovanskega kluba. Stranke vladne skupine, posebno srbski radikali so branili Zečevića na vse pretege. Naši demokrati in samostojni pa si niso upali odpreti usta v obrambo trpečih naših sinov. Tu je bila prilika, da se pokažejo vsi oni, kateri se hlinijo prijatelje našim mladeničem. Tiho so sedeli kot vladinovci in si proti Srbijancem niso niti upali odpreti usta. Drofenik, Mermolja, Urek in vsi kranjski samostojneži so ta dan delali tlako vladi in niso imeli srca za one, ki trpijo.

Naši poslanci so s predlogom obtožbe proti krivcu generalu Zečeviću zadeli Srbijance v živo. Po cele dneve so se posamezni vladni klubi posvetovali, se kregali med seboj, vlada je imela dolgotrajne seje, beograjsko časopisje je bilo razburjeno, i razjarjeni so bili vladinovci. Na dan glasovanja, v soboto, 1. aprila dopoldne je bilo v zbornici živo, kakor v mravljišču. Vladinovci so tekali sem in tje. Po skritih sobah so se vršile barantije.

Vojni minister general Vasić je skušal braniti Zečevića, a ni imel sreče. Govoril je o Napoleonu, o potrebi, da se strogo postopa itd. Naši poslanci so mu vikali in burno odgovarjali. Iz naših klopi so se slišali klici: »300 nedolžnih mrtvih žrtev!«, »6000 od mraza in gladu obolelih ječ!«. Burni so bili prizori; ko bi vi mladeniči in moške v Sloveniji to videli...

Sam ministrski predsednik Pašić je prišel Zečeviću na pomoč. Izjavil je, da bo vlada sklicala posvetovalni zbor in bo krivce poklicala na račun. Vlada je predlagala, da se Zečevića ne postavi pred sodišče, ampak se preide preko tega na dnevni red. Za vlado je glasovalo 148 poslancev, proti pa 73, torej ena tretjina.

Iz strahu pred izgubo vladnih korit so glasovali proti obsodbi generala Zečevića: demokrati, radikali, del muslimanov in samostojni. Vsem tem ni mar za nesrečne žrtve.

Prvi april 1922 v Beogradu, je bil dan žalosti za nas, ki čutimo z najboljšimi sinovi slovenskega in hrvatskega ljudstva.

Naši poslanci dr. Korošec, dr. Simrak, Žebot in drugovi so klicali: »Sramota! Skandal! Vi odoobravate, da je po Zečeviću krivdi poginilo nad 300 nedolžnih žrtev! Evropski škandal!« Vladinovci so srepro gledali in poslušali svojo obtožbo.

Slepi in gluhi so...

O pticu noju se pripoveduje, da tedaj, kadar mu preti kaka nevarnost, kateri ne more uiti, vtakne svojo glavo v grm, da ne vidi nevarnosti. Ko vtakne svoj kljun do vratu v gosti grm, smatra, da ga nasprotnik ne vidi. Isto in še bolj žalostno vlogo igra minister Pucelj z njegovo Samostojno. Ljudstvo ga je obsodilo v Slov. Bistri- ci, v Kranju na Gorenjskem, v St. Janžu na Dolenjskem, v St. Lenartu v Slov. gor. in številnih drugih krajih. A Pucelj, Mermolja in njuni koritniki-kolegi so slepi in gluhi. Narod jih ne mara več, ljudstvu so se odprle oči, na

gin poskakali v jamo in grebli s prsti po zemlji. Morgan je našel zlat. Gineja je bila. Od roke do roke je šla, vsak jo je hotel videti.

„Gineja!“ je vpil George in jo moel Johnu Silverju. „To je torej tistih tvojih sedemsto tisoč fantov?“

„Le iščite, fantje!“ je odgovoril John Silver s hladnokrvno prezirnostjo. „Ne čudil bi se, ako najdete še par želodov v jami!“

„Želodov?“ je kričal George. „Ali ga čujete! — Povem vam, njemu je bilo dobro znano — kaj bomo našli tukaj! — Le pogledjte, na obrazu — mu stoji zapisano!“

„Ei George! Se spet vdinjaš za kapitana —? Zares, prav podjetej fant si!“

Tonot pa so bili uporniki na strani svojega govornika. Lezli so iz jame in divje so naju gledali. — Eno pa je bilo pri tem dobro za naju, — vsi so se spravili na drugo stran jame.

Tu smo torej stali, na eni strani pet upornikov, na drugi pa midva s Silverjem. — Nobena stranka si ni upala prva začeti.

Silver se ni genil. Ravno je stal ob svoji bergli, pozorno jih je gledal, hladno in pogumno, kakršnen je bil vedno v skrajni nevarnosti.

Končno je zasodil George, da bo z nagovorom najbolje rešil usodni položaj.

„Tovariši“, je dejal, „samo dva sta proti nam petim! Eden je tale šepavi Silver, ki nas je pripeljal semkaj in zvodil za nos, drugi pa tistile — mladič Jaz mislim, da —.“

shodih jih ne marajo, celo pretepsti, linčati jih hočejo. — Ako ne bi naši voditelji med narodom zadrževali ljudsko nevoljo, narod bi sam sodil samostojne zapeljivce.

Najlepše pa je to, da farbajo slabostjo po časopisju sami sebe in čitatele. Pomagajo jim demokrati z vsem svojim časopisjem. Dasiravno so bili na vseh gorej navedenih in še drugih shodih samostojni obsojeni od ljudstva samega, vendar se skušajo s poročili o »sijajno« uspelih shodih slepiti one, koji se niso udeležili Pucelj- vih, Mermoljevih in Drofenikovih shodov.

Slepi in gluhi so pa tudi pristaši Samostojne. Vsako dete zna, da je sedanja vlada zakrivila nešteto gorja celokupnemu ljudstvu naše domovine, prav posebej pa še naše Slovenije. Vprašamo samo:

1. Ali se je slovenskim in hrvatskim mladeničem go- dilo kedaj huje, kot se jim godi pod sedanjo vlado, v ka- teri sedi samostojnež Pucelj?

2. Ali smo imeli kedaj v naši domovini tako grozne davke, take in druga bremena, kot jih mora plačevati danes kmet, delavec, obrtnik in drugo ljudstvo?

3. Ali smo v naši domovini imeli kedaj toliko nere- da, toliko krivic, kot se jih dogaja danes?

4. Ali je stala naša valuta (denarna vrednost) kedaj tako nizko, kot stoji danes?

5. Smo li imeli kedaj tako neznosno draginjo, kakor- šna vlada danes po vseh delih Jugoslavije?

6. Ali imamo državo na svetu, koja bi bila pri vseh sosedih radi njene sedanje slabe vlade tako neprijljiva- na, kakor je ravno naša?

7. Ali imamo vlado na naši zemlji, katera bi razme- tavalja milijone in milijarde za gledališča, za razbijače, za Wranglovce in za politične agitatorje in za številnih dru- gih nepotreb?

Vi zapeljani, vi slepi in gluhi, vi zakrknjeni, izberite si sami odgovor na ta resna vprašanja.

Pisec teh vrstic dodaje samo še to:

Samostojna kmetijska stranka sedi s svojim Puceljem v sedanji beograjski vladi. Samostojna in Pucelj ter vsi poslanci te pogubonosne stranke v Beogradu drviijo čez drn in strn s Srbijanci, a v Sloveniji slepijo naše ljudstvo. Gluhi in slepi, pomislite vse to!

Poštene može sramotijo.

Shod Samostojne pri Sv. Lenartu v Slov. gor. je sa- mostojnim in demokratom tako zmešal mozgane, da se- daj psujejo po svojih listih naše može. Tako n. pr. psuje mariborski »Tabor«, glesilo demokratskih advokatov in verižnikov odličnega Slovenca, gospoda Josipa Ketiš od Sv. Jakoba v Slov. gor. za bivšega »štajercijanca«. In vsi, ki poznamo gospoda Ketiša, vemo, da je gospod Ketiš zvest narodnjak že od svoje rane mladosti. Že, ko je šoli odrastel in do danes je stal v prvih vrstah narodnih boriteljev. V težkih in burnih bojih za posamezne občine v Slov. gor., v bojih za mariborski okrajni zastop, v delu za probudo naroda je gospod Ketiš stal trdno in neomahlji- vo. In tega iskrenega narodnjaka si je drznil minister Pucelj v St. Lenartu psovati z nemškutarjem, a v mari- borski »Tabor« je napisal tajnik Samostojne o Ketišu, da je »štajercijanec«. Ali vas ni sram, vi samostojni čast- kradeži? Med svojimi udeleženci v St. Lenartu ste imeli dunajskega romarja Hojniga iz Pesnice, zagrizence Loj- zeka Gornika, Ferka, Haslna, Schütza. Vsi ti so bili naj- hujši pionirji za Veliko Germanijo, predsedniki in člani podružnic »Südmarke, Schulvereine«, ter drugih velenem- skih društev. In vse te može smatrajo Pucelj in njegova samostojna družba za največje Jugoslovane!

Mi ne bi zapisali teh vrst, a pokazati hočemo vsem poštenim možem, kako grdo lažejo in psujejo slabostjo od Pucelja pa doli do Mermolje. Sodite sami, in izrecite svojo obsodbo!

Proti zvišanju davkov.

so doslej Jugoslovanskemu klubu potom tajništva SLS v Celju poslale protest: občina Staritrq, Kmetске zvezе: St. Andraž pri Velenju, Bele vode, Nazaret-Kokarje, Slivnica pri Celju, Laško, Vojnik in Ljubno. Omenjene KZ so s svojim protestom združile še druge zahteve: da slovensko vojaštvo služi skrajšan rok v Sloveniji; da se s Slovenskimi vojaki dostojno ravna, da dobivajo zadostne in dobre hrane in obleke; da imajo priliko za dopust in brezplačno vožnjo po železnici, da se jim dovoli čitanje slovenskih listov in knjig ter da nikdo ne žali njih ver- skega prepričanja; da se za zdravstveno stanje vojakov bolje skrbi in da v Srbiji oboleli vojaki pridejo v oskrbo v ljubljansko bolnišnico! KZ Nazaret-Kokarje še posebej poziva ministra za poljedelstvo; da naj obrača več po- zornosti na živinorejo. Pred vsem se je izkazala potreba, spremeniti ali nadomestiti plemensko živino z novo ozir, druge pasme plemenom. To potrebo čuti zelo gornjegrajski okraj, kjer že več desetletij obstoji eno in isto pleme goveje živine. Sol za živino naj se uvaža brez carine. — Protestiraju tudi proti nameravani strankarski razdelitvi državne podpore, po receptu dr. Zerjaya, ki je namenje- na ravnejšim okrajem v Sloveniji. Dalje proti sklepu Viš- jega šolskega sveta, da se ukinejo šolske masе in sto- pi veronauk med vsemi šolskimi predmeti na zadnje me- sto! Ker ležijo vsa ogromna šolska bremena na ramah davkoplačevalcev-kmetov in delavcev, naj imajo oni tudi pri pouku svojega otroka odločilno besedo! KZ na Ljub- nem še posebej v svojem protestu zahteva, da se lovski zakon v toliko spremení, da bo vsak vsak posestnik na svojem zemljišču streljati zajce, če mu delajo škodo. De- vek na vozove na vzmetih se naj ukine! Slednjič zahtevajo vse KZ nove volitve!

Nekaj odgovora.

Kakor sem zvedel, je g. minister Pucelj v St. Lenartu na shodu govoril o prodaji živine, ki jo je naša država prejela od Nemčije kot vojno odškod- nino. Trdil je, da sem jaz v zbornici v svoji in- terpelaciji zaradi prodaje te živine pod roko re- kel, da g. ministra ne zadene nobena krivda. Ko se s to neresnico begajo ljudje, zato moramo to- le stvar pojasniti še v »Slov. Gospodarju«.

Jaz sem v svojem govoru v zbornici povdar- jal, da obstoji glede prodaje živine krivda in da

In tudi midva sva obstala kakor ukopana —.

Obsežna jama je zijala pred nami, njeni robo- vi so se že usuhi in trava e že poganjala na dnu. Zlomljena lopata in deske razbitih zabojev so le- žale naokrog —.

Zaklada ni bilo več —.

XXXIII.

Kakor bi bil grom udaril vanje, tako so stali uporniki krog prazne jame —.

Edini Silver se je mahoma streznil.

Pred par trenutki so se bile vse njegove misli obrnjene na zaklad, za zlato je bil pripravljen na nova izdajstva, na nove hudobije — pa v hipu je bilo vse to kakor izbrisano, potlačil je svoje razo- čaranje, zbral svoje misli in se preden so se za- vedli tovariši od usodnega udarca, je že imel pri- pravljen nov načrt —.

Zu nenavaden človek je bil.

„Jui“, mi je šepnil, „vzemite tole in držite se moč!“

In stisnil mi je svoi nabasau samokres v ro- ke —.

Obehem se je mirno pomaknil na severno plat jame, tako da je prišla med naju in med uporni- ke. Domenljivo me je pogledal, češ, trenutek je re- sen!

Cisto prazno me je gledal in nisem si mogel kaj, da mu na bi bil šepnil!

Torej ste iznova izpremenili svoje misli —?“

Ni imel časa, da bi odgovoril.

Kriče in preklinjajoč so uporniki drug za dru-